

کدام دادخواست را به کدام دادگاه ببریم

از کسی شکایتی دارید اما نمی‌دانید باید چه کار کنید؟ مرتب یک تکه کاغذ سفید برمی‌دارید و رویش چیزهایی می‌نویسید اما چون باب میلان نیست پاره‌اش می‌کنید و دور می‌ریزید؟ شنیده‌اید اطراف دادگستری‌ها کسانی هستند که دادخواست می‌نویسند.

جام جم آنلاین: از کسی شکایتی دارید اما نمی‌دانید باید چه کار کنید؟ مرتب یک تکه کاغذ سفید برمی‌دارید و رویش چیزهایی می‌نویسید اما چون باب میلان نیست پاره‌اش می‌کنید و دور می‌ریزید؟ شنیده‌اید اطراف دادگستری‌ها کسانی هستند که دادخواست می‌نویسند.

برای همین برای پیدا کردنشان به راه می‌افتید؟ از این‌که گوشه خیابان درد دلتان را بگوئید معذب می‌شوید و از این‌که به کسی که سواد حقوقی ندارد اعتماد کنید کلافه می‌شوید؟ حالا که دادخواست‌تان آماده شده نمی‌دانید باید آن را به کدام دادگاه ببرید یا این‌که راهنمایی‌های عریضه‌نویس‌ها کاملاً هشیارتان نکرده است؟ اگر جواب تمام این سوالات مثبت است مشخص می‌شود شما با شیوه نوشتن دادخواست و وظایفی که هرکدام از دادگاه‌ها بر عهده دارند آشنا نیستید و لازم است تا این مطلب را تا انتها بخوانید.

وقتی شما از کسی شکایتی دارید یعنی مدعی پرونده یا خواهان هستید و برای احقاق حقتان وارد یک دعوی حقوقی می‌شوید حتماً باید دادخواست تهیه کنید. دادخواست برگه‌های چاپی است که ادعای مدعی در آن درج و برای رسیدگی در مرجع قضایی به دفتر دادگاه ارسال می‌شود. آن‌گونه که کارشناسان معاونت آموزش قوه قضاییه راهنمایی می‌کنند این اوراق چاپی را می‌توان در همه دادگستری‌ها و مجتمع‌های قضایی سراسر کشور تهیه کرد؛ اوراقی که اگر اطلاعات خواسته شده در آن بدقت تنظیم شود مقدمه‌ای خوب برای شروع یک دادرسی عادلانه خواهد بود. البته برگه‌های دادخواست بنابر نوع خواسته خواهان با یکدیگر کمی فرق دارند اما در مجموع محتویات همه آنها مشابه همدیگر است به طوری که در اغلب آنها نام و نام خانوادگی، نام پدر، سن، محل سکونت و شغل خواهان، نام و نام خانوادگی، محل سکونت و شغل خوانده (خوانده یا مدعی‌علیه کسی است که ادعا علیه او اقامه شده)، تعیین خواسته و بهای آن در دعوای مالی، تعهداتی که به موجب آن خواهان خود را مستحق مطالبه می‌داند، عنوان دادخواست، شرح دادخواست (بیان ادله و وسایلی که خواهان برای اثبات ادعای خود دارد مثل اسناد، نوشته‌ها و شهود) و امضا یا اثر انگشت خواهان باید بدرستی درج شود. اگر هر کدام از این اطلاعات ناقص باشد دادگاه طی اخطاریه‌ای به خواهان فرصت اصلاح می‌دهد و اگر خواهان اقدامی نکند دادخواستش رد خواهد شد پس ضروری است اگر بدون حضور وکیل دست به تنظیم دادخواست می‌زنید باید به این نکات توجه جدی داشته باشید.

البته گاه اتفاق می‌افتد که خواهان از محل سکونت یا اقامت خوانده اطلاعات دقیقی در دست ندارد برای همین خواهان می‌تواند از دادگاه درخواست کند تا به خاطر مجهول‌المان بودن از طریق نشر آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار او را به دادرسی دعوت کند البته خواهان باید هزینه نشر این آگهی را به بانک بپردازد و رسید آن را به پرونده ضمیمه کند. وقتی تمام این مراحل بدرستی انجام شود مدیر دفتر دادگاه گواهی تکمیل دادخواست را صادر می‌کند و رئیس دادگاه یا جانشین او وقت دادرسی و دعوت طرفین را تعیین می‌کند و نسخه دوم دادخواست و ضمیمه‌های آن را به خوانده نیز ابلاغ می‌کند.

چه وقت به دادگاه‌های عمومی حقوقی برویم

دانستن این‌که دادخواست ما باید در کدام دادگاه رسیدگی شود مانع سردرگمی و اتلاف وقت می‌شود برای همین اگر بدانیم هر کدام از دادگاه‌ها به کدام دسته از دادخواست‌ها رسیدگی می‌کنند به هدفمان نزدیک‌تر شده‌ایم. به طور کلی دادگاه‌های عمومی به 2 بخش حقوقی و کیفری تقسیم می‌شوند به طوری که دعوی حقوقی یا مدنی (مثل دعاوی تجاری، امور حسبی، ثبتی، مالکیت‌های معنوی و صنعتی، دعاوی خانوادگی، دعاوی موجر و مستاجر و دعاوی بین‌المللی) در دادگاه‌های حقوقی و دعاوی که پس از طی مراحل دادرسی منجر به صدور کیفرخواست می‌شوند در دادگاه‌های کیفری رسیدگی خواهند شد.

هر دادگاه صاحب یک قلمرو قضایی است که براساس تقسیمات کشوری تعیین می‌شود. برای همین خواهان نمی‌تواند دادگاه رسیدگی‌کننده به دادخواستش را به دلخواه انتخاب کند. آن‌گونه که کارشناسان معاونت آموزش قوه قضاییه می‌گویند همه دعاوی بجز در مواردی که قانون خلاف آن را تصریح کرده باید در محل اقامت خوانده اقامه شود. برای مثال کسی که ساکن تهران است و از فردی ساکن در اصفهان شکایت دارد باید در دادگاه عمومی اصفهان اقامه دعوا کند اما اگر خوانده در ایران نباشد اوضاع به شکل دیگری خواهد بود. در این‌گونه موارد اگر خوانده در ایران اقامتگاه موقتی نیز نداشته باشد اما مال غیرمنقول دارد باید دعوا در دادگاهی اقامه شود که مال غیر منقول در حوزه آن واقع شده است.

نکته: وقتی شما از کسی شکایتی دارید یعنی مدعی پرونده یا خواهان هستید و برای احقاق حقتان وارد یک دعوی حقوقی می‌شوید

حتما باید دادخواست تهیه کنید

البته در این میان استثنائاتی نیز وجود دارد مثلا در دعاوی بازرگانی و دعاوی مربوط به اموال غیرمنقول که از عقود و قراردادهای ناشی شده‌اند خواهان علاوه بر دادگاه محل اقامت خوانده می‌تواند به دادگاهی که عقد یا قرارداد در حوزه آن واقع شده یا تعهد باید در آنجا انجام شود مراجعه و اقامه دعوا کند. این در حالی است که در دعاوی مربوط به اموال غیرمنقول شامل مالکیت، مزاحمت، ممانعت از حق و تصرف عدوانی در دادگاهی اقامه دعوا می‌شود که مال غیرمنقول در حوزه آن واقع شده حتی اگر خوانده در آن حوزه مقیم نباشد.

در این میان دادگاه‌های خانواده مهم‌ترین دادگاه عمومی حقوقی به شمار می‌روند که به خاطر وسعت موضوعات مطرح شده در آن در مجتمع‌های مجزا مستقر شده‌اند. به این ترتیب اگر فردی نسبت به مهریه، جهیزیه، اجرت‌المثل و نخله ایام زوجیت، نفقه معوقه و جاریه، حضانت و ملاقات کودک، نسب، نشوز و تمکین، نصب قیم و ناظر، حکم رشد، ازدواج مجدد و شرایط ضمن عقد ازدواج دعاوی دارد باید به دادگاه‌های خانواده مراجعه کند.

چه وقت به دادگاه‌های عمومی کیفری برویم

کلید رسیدگی به دعاوی کیفری در دادسراها می‌خورد به طوری که پس از صدور کیفرخواست در دادسرا، موضوع در دادگاه عمومی کیفری رسیدگی می‌شود و اگر جرم احراز شود حکم مجازات مجرم صادر و اگر بی‌گناهی‌اش ثابت شود حکم برائت او صادر می‌شود. اما برخی جرائم به خاطر حساس بودنشان مستقیماً در دادگاه کیفری مطرح می‌شوند و دیگر به دادسرا نمی‌روند مثل پرونده‌هایی که موضوع آنها جرائم مشمول حد زنا و لواط (به جز سنگسار و اعدام) است.

در این میان برخی از جرائم کیفری در شعب ویژه رسیدگی می‌شوند که جرائم اطفال، سرقت، آدم‌ربایی، صدور چک پرداخت‌نشده، جرائم صنفی، جرائم مربوط به مفاسد اجتماعی، جعل، کلاهبرداری و جرائم کارکنان دولت از این جمله است.

گفته می‌شود مهم‌ترین مرجع تخصصی کیفری، دادگاه عمومی کیفری رسیدگی‌کننده به جرائم اطفال است که به تمام جرائم اشخاص بالغ و نابالغ زیر 18 سال رسیدگی می‌کند. در این دادگاه‌ها، قاضی مکلف است تا از ولی یا سرپرست قانونی طفل دعوت کند تا در حین دادرسی در دادگاه حضور داشته یا برای او وکیل تعیین کند برای همین اگر چنین فرصتی برای طفل مهیا نشود دادگاه برای او وکیل تسخیری تعیین می‌کند. این در حالی است که اگر نگهداری از طفل برای انجام تحقیقات یا جلوگیری از تبانی ضروری باشد یا او ولی یا قیم نداشته باشد تا صدور و اجرای رای، طفل به کانون‌های اصلاح و تربیت سپرده خواهد شد.

مریم خباز / گروه جامعه